W P R O W A D Z A M Y

ZMIANY

01
2018

ISSN 2451-2761

KWARTALNIK
JEDNOSTKI
REGIONALNEJ
KRAJOWEJ SIECI
OBSZARÓW WIEJSKICH
WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

AKTUALNOŚCI | **NOWE WYDARZENIA I ZAPOWIEDZI**

TEMAT NUMERU

Mój Rynek

STR. 6

Umowa i ubezpieczenie dla pracowników sezonowych

STR. 12

QUESTY w Dolinie Grabi

STR. 16

PONADTO W NUMERZE

Projekty partnerów sieci | **Bezpłatne** turnusy rehabilitacyjne dla rolników

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie".
Instytucja Zarządzająca PROW 2014–2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Publikacja opracowana przez Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego, współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej PROW 2014-2020.

SPIS TREŚCI

AKTUALNOŚCI
Można zostać najlepszą biogminą str. 4
Restrukturyzacja małych gospodarstw str. 5
Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów str. 5

TEMAT NUMERU
Mój Rynek str. 6

RZETELNY MATERIAŁ
Finał konkursu dla partnerów KSOW str. 10
Umowa i ubezpieczenie dla pracowników sezonowych str. 12
Lokalne grupy działania szkoliły się z ochrony danych osobowych str. 13

ROLNICTWO
Bezpłatne turnusy rehabilitacyjne dla rolników str. 14
Bezpieczne żniwa, bezpieczne wakacje str. 15

TURYSTYKA
Questy w Dolinie Grabi str. 16
Tradycja wianków oraz dętego grania w LGD „Podkowa" str. 18

NA KONIEC
Kalendarium str. 19
Ruszyły warsztaty sztuki ludowej str. 19
Noc świętojańska nad Mrożycą i w Zagrodzie Chłopskiej str. 19

01
2018
KWARTALNIK JEDNOSTKI REGIONALNEJ KRAJOWEJ SIECI OBSZARÓW WIEJSKICH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

Redakcja

Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego
Departament Funduszu Rozwoju Obszarów Wiejskich
Al. Piłsudskiego 12
90-051 Łódź
tel. 42 663 31 88
e-mail: prow.ksow@lodzkie.pl
Redaktor naczelny: Anna Rzeźnik-Osuwniak
Nakład: 5000 egzemplarzy
Publikacja bezpłatna, dostępna na stronie www.lodzkie.ksow.pl
Opracowanie graficzne, DTP, druk: ZAPOL Sobczyk Sp.j., www. zapol.com.pl
Wydawca: Samorząd Województwa Łódzkiego
Al. Piłsudskiego 8, 90-051 Łódź
Redakcja zastrzega sobie prawo skracania i redagowania nadesłanych tekstów.

Rozdzielono granty sołeckie

W tym roku aż 1 499 288 zł trafi do sołectw na realizację przedsięwzięć służących lokalnej społeczności. W dniu 24 kwietnia 2018 roku Sejmik Województwa Łódzkiego przyjął uchwałę w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Łódzkiego na rok pomocy finansowej jednostkom samorządu terytorialnego województwa łódzkiego w formie dotacji celowej. Dotacja ta wesprze 302 projekty w całym województwie.
Przypomnijmy, że pierwsza edycja programu odbyła się w 2016 roku. Corocznie cieszy się on ogromnym zainteresowaniem. Pieniądze są szansą na realizację lokalnych pomysłów na wsiach, bo w części gmin w ogóle nie ma funduszy sołeckich. Dlatego granty okazały się sukcesem.
Lista projektów, które zostaną dofinansowane w tym roku, dostępna jest na stronie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego w zakładce rolnictwo.

Dni Otwarte Funduszy Europejskich

Na mieszkańców regionu łódzkiego czekało wiele atrakcji, takich jak: gry i zabawy sportowe dla dzieci, zabawy z robotem humanoidalnym, konkursy, pokoje zagadek unijnych, występy lokalnych wykonawców. Zwieńczeniem każdego wieczoru były koncerty gwiazd polskiej sceny muzycznej.
W wydarzeniu tym nie zabrakło również pracowników Departamentu Funduszu Rozwoju Obszarów Wiejskich, którzy w dniu 12 maja na stoisku promocyjnym w Poddębicach odpowiadali na pytania dotyczące PROW 2014-2020. Wszystkie osoby zainteresowane uzyskaniem wsparcia ze środków unijnych na realizację projektów na terenach wiejskich, mogły uzyskać na nim informacje na temat możliwego zakresu dofinansowania, kwalifikowalności kosztów oraz zasad wypełniania i przygotowania dokumentów aplikacyjnych. Ponadto rozdawane były publikacje, ulotki i materiały promujące PROW 2014-2020.
Niezmiernie miło nam poinformować, że w tym roku w ramach Dni Otwartych Funduszy Europejskich odbyło się około 600 wydarzeń w całej Polsce. Województwo łódzkie uplasowało się na pierwszym miejscu pod względem ilości udostępnionych projektów.

„SOWA – OŚWIETLENIE ZEWNĘTRZNE” – NABÓR WNIOSKÓW

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi rozpoczął nabór wniosków o dofinansowanie w ramach programu priorytetowego „SOWA – oświetlenie zewnętrzne”. O środki finansowe ubiegać się mogą jednostki samorządu terytorialnego oraz spółki z większościowym udziałem j.s.t., posiadające tytuł do dysponowania infrastrukturą oświetlenia zewnętrznego, w tym ulicznego w zakresie realizowanego przedsięwzięcia.

Na dofinansowanie mogą liczyć projekty dotyczące kompleksowej modernizacji oświetlenia zewnętrznego w zakresie istniejącej sieci oświetleniowej, w szczególności:

- demontaż starych wyeksploatowanych opraw oświetleniowych,
- montaż nowych opraw oświetleniowych,
- wymiana przewodów elektrycznych w słupach i wysięgnikach wraz z wymianą zabezpieczeń,
- wymiana wysięgników,
- wymiana zapłonników,
- wymiana wyeksploatowanych słupów kablowych,
- modernizacja/przebudowa istniejących punktów zapalania i sterowania oświetleniem,
- montaż sterowalnych układów redukcji mocy oraz stabilizacji napięcia zasilającego,
- montaż inteligentnego sterowania oświetleniem.

W ramach tych działań możliwe jest także dofinansowanie wniosków przewidujących montaż nowych punktów świetlnych w ramach modernizowanych istniejących ciągów oświetleniowych, jeżeli jest to niezbędne do spełnienia obowiązujących przepisów.
Ważne jest, aby zakres modernizacji oświetlenia wskazany we wniosku o dofinansowanie wynikał z przeprowadzonego audytu oświetlenia. Przedsięwzięcie może obejmować dodatkowo zakres prac bezpośrednio związanych z realizowaną inwestycją (wymiana/przesunięcie słupów, prace odtworzeniowe) pod warunkiem opisu i uzasadnienia we wniosku. Dofinansowanie nie może być udzielone na przedsięwzięcia, których realizacja została zakończona przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie.

Wnioski o dofinansowanie w formie pożyczki (do 100% kosztów kwalifikowanych) należy składać w terminie:

do 30 października 2018 r. w NFOŚIGW

ŹRÓDŁO: WWW.WFOSIGW.LODZ.PL

MOŻNA ZOSTAĆ NAJLEPSZĄ BIOGMINĄ

W tym roku po raz drugi Województwo Łódzkie organizuje konkurs dla gmin, w którym nagradzane są te najbardziej BIO. Celem konkursu jest promocja Województwa Łódzkiego poprzez wyróżnienie tych jednostek samorządu terytorialnego, które z sukcesem wdrażają strategię gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ), zrównoważonych i harmonijnie wspierających środowisko naturalne, wspierających rozwój lokalnego przemysłu wykorzystującego zasoby biomasy, a także stanowiących wzór dla innych gmin.

Organizatorem konkursu jest Województwo Łódzkie – Departament ds. Przedsiębiorczości wraz z Partnerem Głównym POLSKA PRESS Sp. z o.o. Zgodnie z regulaminem konkursu uczestnikami zmagań o tytuł biogminy mogą być gminy z województwa łódzkiego, których prężna działalność lokalna jest godna zauważenia, zaprezentowania i docenienia. Tegoroczna edycja konkursu organizowana jest w trzech kategoriach:

- gmina wiejska;
- gmina miejsko-wiejska oraz gmina miejska do 100 000 mieszkańców;
- Najlepsza BIOGMINA Województwa Łódzkiego nagroda internautów.

Przypomnijmy, że w pierwszej edycji konkursu laureatami zostały:

- w kategorii

GMINA WIEJSKA – GMINA RZĄŚNIA

- w kategorii

GMINA MIEJSKO-WIEJSKA – GMINA RZGÓW

Natomiast wyróżnione zostały:

- Gmina Bełchatów
- Gmina Galewice
- Gmina Krośniewice
- Gmina Osjaków
- Gmina Rzeczyca

Gmina Rząśnia zasłużyła na ten tytuł za sprawą zrealizowanych projektów. Jednym z pierwszych były „Słoneczne Dachy Gminy Rząśnia", w którym wzięło udział 85% mieszkańców. Poprawiła się dzięki temu jakość powietrza. Obecnie kontynuuje ten projekt z funduszy RPO WŁ. Powstało 250 instalacji kolektorowych. Wybudowano kotłownię na biomasę w szkole podstawowej. Sztandarowym projektem jest wdrażanie „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Rząśnia", który obejmuje m.in. dotacje dla mieszkańców na montaż instalacji fotowoltaicznych oraz wymianę źródeł ciepła na kotły węglowe klasy 5.

Natomiast Gmina Rzgów duży nacisk kładzie na skanalizowanie jak największej liczby domostw, budowę ciągów pieszo-rowerowych, powstaje dużo terenów zielonych, placów zabaw wraz z siłowniami zewnętrznymi. Gmina od lat prowadzi działania związane z edukacją ekologiczną, której celem jest kształtowanie postaw proekologicznych oraz poprawa świadomości społecznej w zakresie zrównoważonego rozwoju i gospodarki.

Finał tegorocznej edycji konkursu odbędzie się 24 września 2018 roku podczas uroczystej Gali VI Międzynarodowego Kongresu Biogospodarki.

Zainteresowane gminy zapraszamy do zapoznania się z Regulaminem Konkursu oraz przesyłania kompletnych zgłoszeń do 30 czerwca 2018 roku na adres: magdalena.dmochowska@lodzkie.pl

Regulamin konkursu oraz karta zgłoszeniowa są dostępne na stronie http://bioeconomy.lodzkie.pl/konkurs/

MAGDALENA DMOCHOWSKA

RESTRUKTURYZACJA
małych gospodarstw

Prezes ARiMR ogłosił 18 maja 2018 r. termin rozpoczęcia i warunki ubiegania się o przyznanie pomocy na „Restrukturyzację małych gospodarstw". Wnioski można składać od 18 czerwca do 17 lipca 2018 r. w oddziałach regionalnych ARiMR.
Można to zrobić osobiście, za pośrednictwem upoważnionej osoby lub wysłać rejestrowaną przesyłką nadaną w placówce Poczty Polskiej. W tym ostatnim przypadku o dotrzymaniu terminu decyduje data nadania przesyłki. Wsparcie na „Restrukturyzację małych gospodarstw" finansowane jest z budżetu Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 i dotychczas przeprowadzone zostały dwa nabory wniosków o taką pomoc, w tym jeden dla rolników z terenów objętych afrykańskim pomorem świń.

Aby umożliwić większej liczbie rolników skorzystanie z premii na „Restrukturyzację małych gospodarstw", w tegorocznym naborze złagodzono niektóre kryteria przyznawania tego wsparcia w porównaniu z poprzednimi naborami. W tym przypadku chodzi o skrócenie okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. W tegorocznym naborze wystarczy, by rolnik był ubezpieczony w pełnym zakresie, nieprzerwanie, przez co najmniej 2 miesiące poprzedzające miesiąc złożenia wniosku o przyznanie pomocy oraz by w okresie 12 miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku o przyznanie pomocy nie prowadził działalności potwierdzonej wpisem do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Bez zmian pozostały inne kryteria ubiegania się pomoc, np. wymagana powierzchnia gospodarstwa – jego minimalna wielkość to 1 ha, czy wielkość ekonomiczna gospodarstw – mniejsza niż 10 tys. euro. Rolnik zobowiązany jest również, tak jak w poprzednich naborach, do przygotowania biznesplanu i zrealizowania go. Złożone przez rolników wnioski zostaną poddane ocenie. Wnioskom przyznane zostaną punkty na podstawie kryteriów wyboru operacji, a suma uzyskanych punktów będzie decydowała o kolejności przysługiwania pomocy.

Wsparcie na „Restrukturyzację małych gospodarstw" ma charakter bezzwrotnej premii o wysokości 60 tys. zł wypłacanej w dwóch etapach. Po wydaniu decyzji o przyznaniu pomocy rolnik otrzymuje 80 proc. premii, a po zrealizowaniu biznesplanu pozostałe 20 proc. Wysokość wydatków na inwestycje w środki trwałe musi wynieść co najmniej 80 proc. kwoty pomocy.

INWESTYCJE
w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów

Od 1 czerwca ARiMR przyjmuje wnioski o przyznanie pomocy w ramach działania „Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Wnioski o przyznanie wsparcia na zalesienie przyjmowane będą do 31 lipca 2018 r.

Wsparcie na zalesienie jest przyznawane rolnikowi w rozumieniu art. 4 ust. 1 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 608, z późn. zm.), jeżeli są spełnione warunki przyznania tego wsparcia. Wsparcie na zalesienie jest przyznawane również jednostkom samorządu terytorialnego i jednostkom organizacyjnym gmin, powiatów oraz województw.
Wnioski o przyznanie wsparcia na zalesienie należy składać do biur powiatowych Agencji, właściwych ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę wnioskodawcy.
Wsparcie na zalesienie jest przyznawane do wysokości limitu środków, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2018 r., poz. 627 j.t.).
Prezes Agencji, w dniu 1 października roku, w którym złożono wniosek o przyznanie wsparcia na zalesienie, podaje do publicznej wiadomości, na stronie internetowej administrowanej przez Agencję, informację o kolejności przysługiwania wsparcia na zalesienie.
Informacje na temat działania „Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów" można otrzymać w biurach powiatowych i oddziałach regionalnych ARiMR, pod numerem bezpłatnej infolinii 800 38 00 84 oraz na stronach internetowych ARiMR oraz MRiRW.

MÓJ RYNEK

Potrzeba produkcji zdeterminowanej czasem, pośpiech, konkurencja i duża podaż są czynnikami wpływającymi dziś na jakość produkowanej żywności. Z drugiej strony, w zderzeniu masowej, niskiej jakości produktów żywnościowych obserwujemy rosnącą świadomość konsumenta, który oczekuje i poszukuje produktów naturalnych, za które skłonny jest zapłacić więcej. Dzisiejszy rynek produktów żywnościowych to machina, w której zalewie trzeba umieć się poruszać, dokonując wyborów. Z jednej strony mając dostępność produktów w sklepach wielkopowierzchniowych, już trudniejszą w sklepach ze zdrową żywnością, w której wymagane certyfikaty silnie wiążą się z wyższą ceną, jeszcze trudniejszą w dostępie do miejskich targowisk, rynków rolnych, których cechą jest jednak podmiejskość bądź wprost, obszary wiejskie. Problematykę tę, od kilku lat, z dużym powodzeniem zaczął rozwiązywać Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, który obok działań wspierających stricte rolnictwo, poprzez strumień środków skierowanych do samorządów, wpływa również na rynek odbiorców detalistów, konsumentów, klientów obecnych na rolnych rynkach zbytu.

Poprawa jakości życia, którą podnosi się w kolejnym okresie programowania, dotyczy nie tylko potrzeb infrastrukturalnych, w które z powodzeniem trafiają wdrażane w programie działania. To dziś również niezwykle ważny aspekt życia każdego z nas. Zdrowa, naturalna, nieprzetworzona żywność ma trafić do konsumenta w jak najkrótszym łańcuchu dostaw, w sprzedaży bezpośredniej. Takiej, która wywoła bezpośrednie relacje kupujący-sprzedający, która pozwoli identyfikować odbiorcy, pochodzenie kupowanych przez niego produktów. Która pozwoli budować efekt przywiązania do konkretnego gospodarstwa i konkretnych jego produktów, budując też jego markę. Handel bezpośredni, znany od wieków, ma indywidualne cechy kreowane w czasie, miejscu i przez ludzi. To możliwość rozmowy o hodowli czy uprawie produktów będących przedmiotem sprzedaży. To również sposobność negocjowania ceny, warunków dostawy czy przyszłych w tym zakresie spotkań. Każda z tych cech sprzedaży bezpośredniej jest wyeliminowana w obszarach dużych, bezimiennych sklepów, w których poddawani jesteśmy narzędziom marketingu, pozbawionym, z przyczyn oczywistych, osobistego pierwiastka. Naprzeciw rosnącym potrzebom wynikającym ze świadomości konsumenckiej wychodzą budowane i planowane miejsca targowe „MÓJ RYNEK". Tworzone targowiska realizują oczekiwania zarówno klientów-odbiorców, jak i dostawców-rolników, którzy w drodze bezpośrednich deklaracji, znajdują miejsca na targowisku, skracając swój czas i koszt dostaw, jednocześnie zapewniając dostawę świeżych produktów. Mniejsze koszty dostaw to z kolei sugestia niższej ceny produktu.

Dodatkową zaletą targowisk jest rozwój lokalnej przedsiębiorczości z uwagi na fakt, iż lokalne centra zbytu skupiają wokół siebie inne rodzaje aktywności gospodarczej, oraz wywołują tworzenie nowych miejsc pracy np. przy obsłudze placu targowego. Należy wskazać również, iż w wielu miejscowościach budowa targowiska jest podtrzymaniem istniejących na tym terenie od dziesięcioleci tradycji kupieckich, choć to nie warunek konieczny, bowiem miejsca targowe mogą być nowymi w danej miejscowości. Istotny jest również estetyczny aspekt podejmowanej inwestycji targowej. W wielu miejscach stworzenie nowych warunków kupna- sprzedaży wpływa na ład przestrzeni publicznej, rozwiązując wieloletnie w tym zakresie problemy gospodarki przestrzennej. Podsumowując, wsparcie tworzenia i modernizacji targowisk ułatwia zbyt produktów rolnych, poprzez skrócenie łańcucha pośredników, w konsekwencji obniżając marże handlowe, koszty transportu, przekładając się na wyższe dochody producentów rolnych przy jednoczesnej niższej cenie zakupu.

Samorząd Województwa Łódzkiego ogłosił nabór wniosków o przyznanie pomocy na operacje typu „Inwestycje w targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów" w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji w tworzenie, ulepszanie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji, kultury i powiązanej infrastruktury" objętych Programem Rozwoju Obsza-

rów Wiejskich na lata 2014-2020, który trwał od 12 maja do 10 lipca 2017 roku. Przed naborem, chcąc podnieść jakość składanych dokumentów, przeprowadzone zostały konsultacje ze wszystkimi chętnymi wnioskodawcami, podczas których pracownicy Departamentu Funduszu Rozwoju Obszarów Wiejskich przekazywali wszelkie informacje niezbędne do ubiegania się o wsparcie oraz wskazywali prawidłowy sposób wypełniania i przygotowania dokumentów aplikacyjnych.

Wnioskodawcami ubiegającymi się o pomoc mogłybyć gminy, związki międzygminne, powiaty oraz związki powiatów, jednak w naszym województwie w konsultacjach i w naborze uczestniczyły jedynie gminy, zarówno wiejskie, miejsko- wiejskie, jak i miejskie, gdyż projekty mogą być realizowane w miejscowościach do 200 tysięcy mieszkańców. Maksymalna kwota wsparcia, jaką można uzyskać w tym działaniu, to 1 milion złotych, przy udziale środków unijnych w kosztach kwalifikowalnych na poziomie 63,63%. Oznacza to, iż koszty kwalifikowalne projektu mogły wynieść co najwyżej 1 571 585,73 zł.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej na operacje (...) z dnia 20 lipca 2016 roku (Dz. U. poz. 1230) nakłada na beneficjentów realizujących swoje projekty szereg dodatkowych warunków, których spełnienie jest niezbędne, by ubiegać się o środki pomocowe. Oprócz warunków, które dotyczą wszystkich działań wdrażanych przez Samorząd Województwa Łódzkiego, dotyczących między innymi realizacji operacji na nieruchomości będącej własnością lub w posiadaniu ubiegającego się o pomoc, braku współfinansowania operacji z innych unijnych instrumentów finansowych, braku możliwości realizacji operacji bez udziału środków publicznych, czy konieczności umiejscowienia operacji w dokumentach planistycznych i strategicznych, prawodawca nałożył również warunki dodatkowe, dotyczące tylko inwestycji w targowiska.

W celu zabezpieczenia możliwości korzystania z miejsc handlowych przez rolników został nałożony na inwestorów obowiązek przeznaczenia co najmniej 30% powierzchni handlowej targowiska pod sprzedaż produktów rolno-spożywczych przez rolników w rozumieniu art. 4 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku. Te 30% powierzchni handlowej targowiska to jest minimum, które musi być zapewnione, natomiast zwiększenie tej powierzchni o kolejne 10% i 20% powoduje przyznanie większej liczby punktów za ocenę merytoryczną, a co za tym idzie, zwiększenie szans na uzyskanie dofinansowania. Dodatkowo targowisko, w wyniku realizacji inwestycji, musi być utwardzone, oświetlone, przyłączone do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i elektroenergetycznej oraz wyposażone w odpływy wody deszczowej, miejsca parkingowe i urządzenia sanitarno-higieniczne. Powyższe warunki oraz fakt, iż przynajmniej połowa powierzchni handlowej targowiska musi być zadaszona, przyczyniają się do powstania miejsca, gdzie handel będzie się odbywał w odpowiednim i przyjaznym dla sprzedających i kupujących otoczeniu. Spełnienie wszystkich wymagań jest nie tylko niezbędne, by ubiegać się o wsparcie, ale również jest gwarantem zapewnienia odpowiednich warunków sprzedaży, także z punktu widzenia prawodawstwa krajowego dotyczącego wymagań higienicznych i weterynaryjnych przy sprzedaży żywności na targowiskach.

Wnioski o przyznanie pomocy złożone w ramach naboru, oprócz weryfikacji formalnej, poddane zostały również ocenie merytorycznej, poprzez przyznawanie odpowiedniej liczby punktów za spełnienie kryteriów określonych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Pomoc jest przyznawana tym beneficjentom, którzy uzyskają największą liczbę punktów zgodnie z listą rankingową zatwierdzaną przez Zarząd Województwa Łódzkiego. Punkty w przypadku targowisk przyznaje się między innymi za zwiększenie powierzchni handlowej targowiska na rzecz sprzedaży bezpośredniej przez rolników, a w celu uzyskania maksymalnej liczby punktów należy zarezerwować na ten cel ponad 50% powierzchni. Dodatkowe punkty są przyznawane operacji:

- jeżeli dotyczy przebudowy istniejącego już targowiska,
- jeżeli część powierzchni handlowej zostanie przeznaczona na sprzedaż produktów rolno-spożywczych wyprodukowanych w systemie rolnictwa ekologicznego,
- jeżeli co najmniej 30% zapotrzebowania na energię elektryczną lub cieplną będzie pochodziło z odnawialnych źródeł energii,
- jeżeli rynek będzie obiektem całorocznym,
- jeżeli koszt wynajmu powierzchni handlowej przez rolników będzie niższy o co najmniej 25% od kosztu wynajmu przez inne podmioty,
- jeżeli wnioskodawca nie realizował na swoim terenie podobnej inwestycji w okresie programowania 2007-2013.

Maksymalna liczba punktów, jaka może być przyznana danej operacji to 54 punkty, zaś suma punktów plasuje projekt na konkretnym miejscu listy rankingowej.

Podziału limitu środków na poszczególne województwa dokonuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Dla województwa łódzkiego przeznaczono 3 858 930 euro, co w przeliczeniu na złotówki dało około 16,5 mln złotych. W ramach zakończonego naboru, wnioskodawcy złożyli 19 projektów na kwotę pomocy 16 010 338 złotych, co dawało wstępną gwarancję dofinansowania wszystkich, złożonych wniosków.

Pomyślnie zweryfikowane dziewiętnaście operacji zostało zatwierdzone do realizacji przez Zarząd Województwa Łódzkiego, podpisano wszystkie wymienione w zestawieniu umowy, na realizację których beneficjenci mają maksymalnie 36 miesięcy. Szacuje się, iż w wyniku nowo powstałych bądź zmodernizowanych targowisk nasze województwo pozyska blisko 75 tys.m kw. powierzchni targowych, w tym 14 nowych budyn-

Spójrzmy na tegorocznych wnioskodawców:

LP.	NAZWA WNIOSKODAWCY	TYTUŁ OPERACJI	WNIOSKOWANA KWOTA DOFINANSOWANIA
1	Gmina Żarnów	Przebudowa targowiska gminnego przy ul. Koneckiej w Żarnowie	999 836,00 zł
2	Gmina Kamieńsk	Budowa hal targowych wraz z przebudową targowiska w Kamieńsku	618 641,00 zł
3	Gmina Sulmierzyce	Budowa targowiska przeznaczonego na cele promocji lokalnych produktów w gminie Sulmierzyce	982 765,00 zł
4	Gmina i Miasto Warta	Przebudowa targowiska miejskiego w mieście Warta	1 000 000,00 zł
5	Miasto Sieradz	Przebudowa targowiska przy ul. Jana Pawła II w Sieradzu	995 391,00 zł
6	Gmina Tuszyn	Budowa i modernizacja targowiska przy ulicy Zwierzyńskiego w Tuszynie w ramach projektu „Mój Rynek"	448 898,00 zł
7	Miasto Rawa Mazowiecka	Budowa miejskiego targowiska w Rawie Mazowieckiej	995 216,00 zł
8	Gmina Moszczenica	Rozbudowa targowiska i parkingu wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną w miejscowości Moszczenica, gm. Moszczenica	686 205,00 zł
9	Gmina Uniejów	Przebudowa targowiska przy ul. Dąbskiej w Uniejowie	1 000 000,00 zł
10	Gmina Aleksandrów Łódzki	Budowa targowiska - miejsca handlu płodami rolnymi w Aleksandrowie Łódzkim przy ul. 1 Maja 41	904 128,00 zł
11	Gmina Koluszki	Budowa targowiska miejskiego w Koluszkach	997 761,00 zł
12	Gmina Buczek	Budowa targowiska stałego „Mój Rynek" z infrastrukturą techniczną w gminie Buczek	676 153,00 zł
13	Gmina Czarnocin	Budowa targowiska gminnego wraz z infrastrukturą techniczną w Gminie Czarnocin	781 638,00 zł
14	Gmina Krośniewice	Budowa targowiska „Mój Rynek" w Krośniewicach	1 000 000,00 zł
15	Miasto Zgierz	Przebudowa Targowiska Miejskiego w Zgierzu	696 020,00 zł
16	Gmina Kluki	Budowa gminnego targowiska w Klukach	379 895,00 zł
17	Gmina Konstantynów Łódzki	Przebudowa targowiska miejskiego w Konstantynowie Łódzkim	874 938,00 zł
18	Gmina Osjaków	Budowa targowiska w Osjakowie wraz z infrastrukturą	1 000 000,00 zł
19	Gmina Łask	Modernizacja targowiska przy placu Szarych Szeregów w Łasku-Kolumnie	972 853,00 zł

ków (Warta, Buczek, Tuszyn, Osjaków, Kluki i Sieradz), ponad 100 wiat i zadaszeń i blisko 550 nowych miejsc parkingowych. Wydaje się, że to kolejny dobry krok do cywilizowania transakcji kupna-sprzedaży, a także zachowania wielopokoleniowych handlowych tradycji w naszym regionie.

„Przestrzeń publiczna w naszym województwie zostanie wzbogacona o kolejne piękne i funkcjonalne targowiska" – twierdzi Pan Artur Bagieński – Wicemarszałek Województwa Łódzkiego. „Kolejne, gdyż w poprzednim okresie programowania targowiska z logo „Mój Rynek" już powstały, m.in. w Głownie, Bełchatowie, Gidlach, Łyszkowicach, Szadku, Ozorkowie, Jeżowie, Skierniewicach czy Zduńskiej Woli, i są dowodem na to, iż takie miejsca sprzedaży są potrzebne nam, mieszkańcom województwa łódzkiego, poszukującym zdrowej i taniej żywności".

MARIA KACZOROWSKA
DYREKTOR

DEPARTAMENTU FUNDUSZU
ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH
URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

Wymagania higieniczne i weterynaryjne przy sprzedaży żywności na targowiskach:

Pomieszczenia żywnościowe usytuowane na stałe na targowiskach

Ogólne wymagania higieniczne, jakie muszą być spełnione w tego rodzaju pomieszczeniach (sklepach detalicznych), bez względu na rodzaj sprzedawanych produktów i sposób produkcji, określają przepisy rozporządzenia (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych, w szczególności załącznik II. Pomieszczenia służące do takiej działalności muszą być utrzymywane w czystości i zachowane w dobrym stanie i kondycji technicznej, a wyposażenie, wystrój, konstrukcja, rozmieszczenie i wielkość pomieszczeń mają umożliwić utrzymanie czystości lub dezynfekcję oraz zapobieganie lub minimalizowanie dostawania się zanieczyszczeń do żywności. W takich pomieszczeniach powinny być zapewnione warunki do przechowywania żywności w odpowiedniej temperaturze z możliwością jej monitorowania lub w razie potrzeby zapisywania. W pomieszczeniach musi być również dostępna odpowiednia ilość właściwie usytuowanych toalet i umywalek oraz w miarę potrzeby zapewnione odpowiednie warunki do przebierania się personelu w odzież i obuwie robocze. Ponadto w pomieszczeniach powinny być zapewnione: odpowiedni system naturalnej lub mechanicznej wentylacji, sprawne

urządzenia kanalizacyjne, odpowiednie naturalne lub sztuczne oświetlenie. Środki czyszczące i odkażające powinny być przechowywane w miejscach, gdzie nie pracuje się z żywnością.

Ruchome lub tymczasowe pomieszczenia żywnościowe na targowiskach oraz automaty uliczne

Wymagania higieniczne, jakie muszą być spełnione w tego rodzaju pomieszczeniach lub przez odpowiednie urządzenia (np. stragany, duże namioty, ruchome punkty sprzedaży: specjalistyczne przyczepy lub środki transportu, automaty uliczne, w tym mlekomaty lub urządzenia), zostały określone w rozdziale II załącznika II do rozporządzenia (WE) nr 852/2004. Generalną zasadą jest, że tego rodzaju pomieszczenia muszą być utrzymywane w czystości i dobrym stanie technicznym, a wszelkie czynności związane z obróbką i sprzedażą żywności (jej przygotowywanie, przechowywanie z zachowaniem odpowiednich temperatur, serwowanie) muszą być wykonywane w taki sposób i z zachowaniem takich warunków, aby zabezpieczyć żywność przez zanieczyszczeniem. Pomieszczenia powinny być tak usytuowane i skonstruowane, aby uniknąć ryzyka zanieczyszczenia żywności, w szczególności przez zwierzęta i szkodniki. Przykładowo, stragany lub duże namioty, gdzie sprzedaje się żywność, powinny być usytuowane na targowisku z dala od ruchliwych ulic oraz miejsc, w których sprzedawane są np. żywe zwierzęta lub w których składowane są śmieci i odpady żywnościowe. Żywność sprzedawana na straganach lub w namiotach powinna być zabezpieczona przed możliwością jej zanieczyszczenia kurzem, odchodami owadów, ptaków lub innych zwierząt, np. poprzez umieszczenie jej w zamykanych, szczelnych pojemnikach, usytuowanych z dala od podłoża. Ponadto w tego typu punktach sprzedaży powinny być zapewnione w miarę potrzeby i o ile to konieczne: sprzęt do higienicznego mycia i suszenia rąk personelu, odpowiednia ilość zimnej lub gorącej wody, odpowiednie warunki do mycia i dezynfekcji narzędzi i sprzętu, odpowiednie warunki lub udogodnienia do składowania i usuwania odpadów i śmieci oraz udogodnienia lub warunki do utrzymywania i monitorowania właściwej temperatury przechowywania żywności.

Miejsca lub punkty sprzedaży na targowiskach

Wymagania w odniesieniu do tego rodzaju miejsc lub punktów sprzedaży niewielkich ilości środków spożywczych wyprodukowanych we własnych gospodarstwach przez podmioty, zostały określone odpowiednio: w odniesieniu do produktów pochodzenia zwierzęcego– w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 grudnia 2006 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej (Dz. U. z 2007 r. nr 5, poz. 38), zaś w odniesieniu do produktów pochodzenia roślinnego - w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 6 czerwca 2007 r. w sprawie dostaw bezpośrednich środków spożywczych (Dz. U. nr 112, poz. 774).

Najbardziej szczegółowe wymagania weterynaryjne określone w rozporządzeniu w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej dla pomieszczeń sprzedaży, które mogą być usytuowane na targowiskach, odnoszą się do sprzedaży tuszek drobiowych i tuszek zajęczaków, co wymaga zachowania szczególnych warunków higienicznych i szczególnej staranności. Pomieszczenia te powinny być skonstruowane w sposób zapewniający przestrzeganie zasad higieny, zabezpieczone przed dostępem zwierząt, w szczególności owadów, ptaków i gryzoni. Powinny być też zaopatrzone w umywalkę z ciepłą i zimną wodą, środki do mycia i suszenia rąk, toaletę spłukiwaną wodą oraz miejsce na sprzęt i środki do czyszczenia i dezynfekcji. W pomieszczeniach tych powinna być zapewniona możliwość przebierania się personelu w odzież i obuwie robocze, a także odpowiednie warunki do chłodniczego przechowywania tuszek drobiowych i zajęczaków. Ponadto pomieszczenia te powinny być również wyposażone w odpowiednią wentylację i oświetlenie.

Natomiast w odniesieniu do sprzedaży np. jaj konsumpcyjnych, miodu, mleka surowego czy też produktów rybołówstwa na targowisku obowiązują tylko niektóre z wymagań określonych w ww. rozporządzeniu. W tym przypadku miejsca prowadzenia sprzedaży powinny być przede wszystkim utrzymywane w czystości, poprzez właściwe czyszczenie i dezynfekcję, a sprzedawane produkty powinny być przechowywane w warunkach uniemożliwiających ich zanieczyszczenie – w razie potrzeby w warunkach chłodniczych, np. mleko i produkty rybołówstwa. Niezależnie od powyższego w miejscu sprzedaży wszystkich produktów pochodzenia zwierzęcego na targowisku powinna być umieszczona informacja na temat producenta, tj. jego imię i nazwisko lub nazwa oraz adres miejsca prowadzenia działalności.

Sprzedaży bezpośredniej produktów pochodzenia zwierzęcego można dokonywać również ze specjalistycznych środków transportu, przy czym w przypadku sprzedaży jednocześnie więcej niż jednego rodzaju produktów powinno się zapewnić rozdzielenie tych produktów w sposób uniemożliwiający zanieczyszczenie.

Wymagania higieniczne określone dla sprzedaży produktów pochodzenia roślinnego w rozporządzeniu w sprawie dostaw bezpośrednich środków spożywczych dotyczą przede wszystkim urządzeń, sprzętu, wyposażenia oraz narzędzi, które mogą znaleźć się w bezpośrednim kontakcie z żywnością. Ww. urządzenia powinny być w dobrym stanie technicznym i higienicznym oraz z właściwą częstotliwością czyszczone i dezynfekowane. Ww. rozporządzenie nie określa innych szczegółowych warunków dla miejsc sprzedaży, jednakże wskazuje na konieczność spełnienia przez podmioty prowadzące taką działalność wymagań higienicznych określonych w części A załącznika I do rozporządzenia (WE) nr 852/2004.

FINAŁ KONKURSU DLA PARTNERÓW KSOW

W dniu 21 maja 2018 roku w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Łódzkiego odbyło się uroczyste podpisanie umów na realizację operacji w ramach Planu Działania KSOW na lata 2014–2020 Plan operacyjny na lata 2018–2019. Umowy zostały podpisane z partnerami KSOW, którzy wzięli udział w konkursie nr 2/2018 na wybór operacji, które będą realizowane w 2018 r.

Do Jednostki Regionalnej Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Województwa Łódzkiego KSOW WŁ wpłynęło **14 wniosków,** złożonych przez **10 różnych partnerów** na **łączną kwotę 776 416,04 zł (tab. 1)**. Spośród złożonych w konkursie propozycji do realizacji przyjęto 10 operacji. Na podpisaniu umów pojawili się przedstawiciele: Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego, Łódzkiej Sieci Lokalnych Grup Działania, Powiatu Piotrkowskiego, Uniwersytetu Łódzkiego, Lokalnej Grupy Działania „Podkowa", Global Pointu, gminy Uniejów, Wojewódzkiego Związku Pszczelarzy w Łodzi .

Operacje, jakie zaplanowali do realizacji w tym roku partnerzy KSOW, przyczynią się do zwiększenia aktywności społeczności wiejskich z województwa łódzkiego, lepszej wymiany wiedzy i doświadczeń pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w rozwoju obszarów, wzrostu zawiązywania się współpracy pomiędzy rolnikami, prowadzącej do powstawania wspólnych inwestycji.

Region łódzki wzbogaci się również o dwie kolejne bardzo ciekawe publikacje naukowe dotyczące oferty wypoczynkowej dla seniorów oraz inteligentnego rozwoju obszarów wiejskich. Podsumowanie zrealizowanych projektów pojawi się w czwartym numerze kwartalnika.

MAGDALENA KOCHANOWSKA

(tab. 1)

LP.	PARTNER KSOW	TYTUŁ OPERACJI	DATA REALIZACJI	WNIOSKOWANA KWOTA
1	Gmina Uniejów	„Od pomysłu do biznesu Konferencja lokalnych produktów"	13-15.04.2018	94 748,87 zł
2	Starostwo Powiatowe w Piotrkowie Trybunalskim	Florystyka – szansa na rozwój i pracę	24-25.05.2018	28 499,98 zł
3	Gmina Uniejów	Konferencja Sztuki Ulotnej	25-28.05.2018	96 367,35 zł
4	Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego	Wyjazd studyjny rolników na targi ziemniaczane „Potato Europe" 2018 – Hannover	11-13.09.2018	88 456,00 zł
5	Wojewódzki Związek Pszczelarzy w Łodzi	Lokalne gospodarki pasieczne w województwie łódzkim i okręgu lwowskim – wymiana doświadczeń	18-23.09.2018	28 348,80 zł
6	Powiat Piotrkowski	Udział w targach rolniczych szansą na wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań na obszarach wiejskich	20-23.09.2018 (targi AGRO SHOW)	42 400,00 zł
7	Fundacja Ekoostoja	Młodzi pszczelarze szansą dla regionu	wrzesień /październik	66 338,94 zł
8	Fundacja Ekoostoja	Rolnik + pszczelarz = ochrona pszczół	wrzesień /październik	96 542,47 zł
9	Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego	Szkolenia dla liderów obszarów wiejskich	październik	39 880,00 zł
10	Uniwersytet Łódzki	Potrzeby i możliwości rozwoju oferty wypoczynkowej i terapeutyczno-opiekuńczej dla seniorów w gospodarstwach agroturystycznych w województwie łódzkim	nieterminowe	29 538,13 zł
11	Global Point	Inteligentny rozwój obszarów wiejskich („smart rural development"): koncepcja, wymiary, metody. Ekspertyza naukowa	nieterminowe	69 796,50 zł
12	Lokalna Grupa Działania „Podkowa"	Wymiana dobrych praktyk pomiędzy mieszkańcami LGD „Podkowa" a LGD „Zielone Bieszczady" – wizyta studyjna	sierpień	35 000,00 zł
13	Lokalna Grupa Działania „Ziemia Łowicka"	Wizyta studyjna pod nazwą „Poznajemy smaki i doświadczenia w produktach lokalnych"	czerwiec/lipiec	21 495,00 zł
14	Łódzka Sieć Lokalnych Grup Działania	Wizyta studyjna dla pracowników i członków lokalnych grup działania z terenu woj. łódzkiego do LGD Partnerstwo Ducha Gór	wrzesień	39 004,00 zł
Suma kosztów wnioskowanych				**776 416,04 zł**

Nadesłane wnioski zostały poddane ocenie formalnej i merytorycznej. W wyniku oceny formalnej wszystkie wnioski skierowano do uzupełnienia braków. Po otrzymaniu wymaganych wyjaśnień wnioski zostały skierowane do dalszej oceny. Finalnie na listę rankingową trafiło 10 projektów (tab. 2)

(tab. 2)

LP.	PARTNER KSOW	TYTUŁ OPERACJI	WNIOSKOWANA KWOTA	PUNKTY	FORMA OPERACJI	OPIS
1	Łódzka Sieć Lokalnych Grup Działania	Wizyta studyjna dla pracowników i członków lokalnych grup działania z terenu woj. łódzkiego do LGD Partnerstwo Ducha Gór	39 004,00 zł	8	Wyjazd studyjny	Wyjazd odbędzie się na obszar działania LGD Partnerstwo Ducha Gór, które obejmuje 8 gmin z terenu powiatu jeleniogórskiego (województwo dolnośląskie). Celem operacji jest podniesienie poziomu wiedzy nt. współpracy międzyregionalnej oraz wzrost zaangażowania uczestników wizyty studyjnej na rzecz łódzkiej sieci lokalnych grupa działania poprzez udział w warsztatach i spotkaniach.
2	Powiat Piotrkowski	Florystyka – szansa na rozwój i pracę	28 499,98 zł	17	warsztaty konkurs	Operacja zakłada dwudniowe warsztaty z zakresu florystyki i przedsiębiorczości, zakończone konkursem, które odbędą się w Czarnocinie. Głównym założeniem partnera jest rozwój przedsiębiorczości na wybranym obszarze wiejskim. Uczestnikami będzie 60 osób: młodzież gimnazjalna i dorośli.
3	Uniwersytet Łódzki	Potrzeby i możliwości rozwoju oferty wypoczynkowej i terapeutyczno-opiekuńczej dla seniorów w gospodarstwach agroturystycznych w województwie łódzkim	26 138,13 zł	15	badania	Operacja zakłada zbadanie potrzeb oraz możliwości rozwoju oferty rekreacyjno-wypoczynkowej i terapeutyczno-opiekuńczej dla seniorów w gospodarstwach agroturystycznych w województwie łódzkim. Badania skierowane zostaną do pięciu grup: seniorów, właścicieli gospodarstw agroturystycznych, kierowników domów pomocy społecznej, zarządów stowarzyszeń agroturystycznych i doradców rolniczych, aby pokazać rzeczywisty stopień ich zainteresowania proponowaną inicjatywą.
4	Lokalna Grupa Działania „Podkowa”	Wymiana dobrych praktyk pomiędzy mieszkańcami LGD „Podkowa” a LGD „Zielone Bieszczady” – wizyta studyjna	35 000,00 zł	14	wyjazd studyjny	Uczestnikami wyjazdu będą lokalni liderzy z terenu działania LGD „Podkowa” – 50 osób. Celem wyjazdu jest podniesienie poziomu wiedzy i doświadczenia w zakresie lokalnych działalności pozarolniczych, wykorzystanie potencjału odwiedzanego terenu na rzecz swojej społeczności oraz promowanie włączenia społecznego i rozwoju gospodarczego na obszarze LGD „Podkowa”.
5	Global Point	Inteligentny rozwój obszarów wiejskich („smart rural development”): koncepcja, wymiary, metody. Ekspertyza naukowa	69 796,50 zł	10	badania	Projekt zakłada wykonanie analizy oraz przygotowanie ekspertyzy nt. inteligentnego rozwoju obszarów wiejskich („smart rural development”) na terenie województwa łódzkiego. Grupę docelową stanowią samorządy wszystkich gmin wiejskich województwa łódzkiego. Upowszechnienie ekspertyzy pozwoli samorządom wiejskim poznać liderów oraz dobre praktyki w zakresie wdrażania zasad inteligentnego rozwoju obszarów wiejskich.
6	Powiat Piotrkowski	Udział w targach rolniczych szansą na wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań na obszarach wiejskich	42 400,00 zł	9	wyjazd studyjny	Wyjazd odbędzie się na targi rolnicze Agro Show w Bednarach. Weźmie w nim udział 160 osób z powiatu piotrkowskiego zajmujących się produkcją rolną i chcących wprowadzać innowacyjne rozwiązania oraz unowocześniać linie produkcyjne. Celem projektu jest upowszechnienie wiedzy w zakresie innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie wśród mieszkańców powiatu piotrkowskiego.
7	Gmina Uniejów	„Od pomysłu do biznesu” Konferencja lokalnych produktów	94 749,06 zł	8	konferencja i szkolenie, publikacja	Operacja obejmuje szkolenie z pokazem kulinarnym, konferencję i publikację. Jest skierowana do 420 osób: rolników, lokalnych przetwórców spożywczych, mieszkańców obszarów wiejskich gminy Uniejów, restauratorów, hotelarzy i kucharzy. Celem projektu jest stworzenie możliwości podniesienia wiedzy, skorzystania z doświadczeń zagranicznych organizacji oraz aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich.
8	Wojewódzki Związek Pszczelarzy w Łodzi	Lokalne gospodarki pasieczne w województwie łódzkim i okręgu lwowskim – wymiana doświadczeń	28 348,80 zł	17	wyjazd studyjny	W ramach operacji 50 osób (pszczelarze i osoby związane z pszczelarstwem z obszaru województwa łódzkiego) wyjedzie na Ukrainę. Wyjazd ma na celu wspieranie współpracy i wymianę wiedzy i doświadczeń pszczelarzy z Polski i Ukrainy – kraju, który zajmuje jedno z wiodących miejsc w zakresie produkowania miodu w Europie.
9	Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego	Szkolenia dla liderów obszarów wiejskich	39 880,00 zł	8	szkolenie	Projekt zakłada zorganizowanie czterech szkoleń w powiatach: skierniewickim, kutnowskim, piotrkowskim, łaskim, a tym samym przeszkolenie 320 osób (80 osób na każdym szkoleniu): liderów obszarów wiejskich, rolników, sołtysów, osób aktywnych w swoich społecznościach. Celem spotkań będzie między innymi przekazanie informacji na temat działań, z których mogą skorzystać producenci rolni, wskazanie perspektyw dla nich, wymiana doświadczeń oraz aktywizacja liderów.
10	Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego	Wyjazd studyjny rolników na targi ziemniaczane „Potato Europe” 2018 – Hannover	88 868,37 zł	8	wyjazd studyjny	W wyjeździe weźmie udział 45 osób, w tym rolnicy producenci ziemniaków oraz rolnicy planujący zmienić profil gospodarowania na produkcję ziemniaka. Celem wyjazdu będzie zapoznanie się z sytuacją na europejskim rynku ziemniaka, aby rolnicy z Łódzkiego mogli konkurować na skalę międzynarodową i podnosić jakość oferowanych produktów.

UMOWA I UBEZPIECZENIE DLA PRACOWNIKÓW SEZONOWYCH

Sejm RP uchwalił 13 kwietnia br. ustawę, która wprowadza nowy rodzaj umowy cywilnoprawnej oraz ubezpieczenie zdrowotne i wypadkowe dla pracowników sezonowych. Rolnicy będą mogli podpisywać specjalne umowy z pracownikami sezonowymi. Nowy rodzaj umowy zapewni dostęp do ochrony zdrowia i ubezpieczenia wypadkowego dla pomocnika, przy jednoczesnym minimum obciążeń administracyjno-fiskalnych dla rolnika.

Zawarte w ustawie rozwiązanie wychodzi naprzeciw oczekiwaniom rolników korzystających ze wsparcia innych osób przy zbiorach chmielu, owoców, warzyw, tytoniu, ziół i roślin zielarskich. Podstawą świadczenia pomocy przy zbiorach będzie nowy rodzaj umowy cywilnoprawnej, zawieranej przez rolnika (prowadzącego gospodarstwo rolne) z osobą pomagającą przy zbiorach (pomocnikiem rolnika), zwany umową o pomocy przy zbiorach. Nowy rodzaj umowy zapewni dostęp do ochrony zdrowia i ubezpieczenia wypadkowego dla pomocnika, przy jednoczesnym minimum obciążeń administracyjno-fiskalnych dla rolnika.

Rolnik będzie opłacał składki: zdrowotną i na ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie za pracownika sezonowego (za dany miesiąc do 15 dnia następnego miesiąca). W zamian pomocnik będzie miał prawo do jednorazowego odszkodowania, w sytuacji gdyby doszło do wypadku w gospodarstwie rolnym w związku z wykonywaniem przez niego czynności określonych w umowie o pomocy przy zbiorach oraz dostęp do ochrony zdrowia. Składki na ubezpieczenie zdrowotne rolnik będzie opłacał za pomocnika w wysokości takiej, jaka jest przewidziana za domowników rolników prowadzących działalność wyłącznie w zakresie działów specjalnych produkcji rolnej. Natomiast pracownik, zwany w ustawie „pomocnikiem rolnika", będzie musiał rozliczyć się z podatku od osiągniętych dochodów w kraju, którego jest obywatelem.

Dotychczas w sytuacjach wymagających wsparcia przy zbiorach nagminnie stosowane były umowy o dzieło, które nie zabezpieczają osób przy nich pracujących i nie przystają do charakteru prowadzonej pracy.

Umowa o pomocy przy zbiorach będzie stosowana do czynności obejmujących:

- zbieranie chmielu, owoców, warzyw, tytoniu, ziół i roślin zielarskich;
- usuwanie zbędnych części roślin;
- klasyfikowanie lub sortowanie zerwanych lub zebranych chmielu, owoców, warzyw, tytoniu, ziół i roślin zielarskich lub wykonywanie innych czynności mających na celu przygotowanie chmielu, owoców, warzyw, tytoniu, ziół i roślin zielarskich do transportu, przechowywania lub sprzedaży;
- wykonywanie innych czynności związanych z pielęgnowaniem i poprawą jakości plonów.

Umowa o pomocy przy zbiorach (na odpłatne wykonywanie tych prac) będzie zawierana na okres nie dłuższy niż 180 dni w ciągu roku kalendarzowego. Rolnik będzie zgłaszał pomocników do ubezpieczenia w ciągu 7 dni od rozpoczęcia świadczenia pracy.

Miesięczna składka na ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie wynosi obecnie 42 zł miesięcznie, a na ubezpieczenie zdrowotne 142 zł miesięcznie. Składki będą opłacane miesięcznie do 15 dnia następnego miesiąca. Jeżeli okres ubezpieczeniowy będzie trwał krócej niż miesiąc, składka na ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie będzie odpowiednio zmniejszona, ponieważ zgodnie z przepisami o ubezpieczeniu społecznym rolników obowiązek opłacania składki powstaje od dnia, w którym powstało ubezpieczenie, a ustaje od dnia, w którym ustało ubezpieczenie. Z kolei składka na ubezpieczenie zdrowotne, zgodnie z przepisami o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, jest miesięczna i niepodzielna, a to oznacza, że rolnicy będą ją musieli opłacać w pełnej wysokości niezależnie od liczby dni w danym miesiącu , przez które będzie świadczona pomoc.

ŹRÓDŁO: WWW.MINROL.GOV.PL

LOKALNE GRUPY DZIAŁANIA SZKOLIŁY SIĘ Z OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH

Od 25 maja br. w całej Unii Europejskiej zaczęło obowiązywać ogólne rozporządzenie o ochronie danych osobowych (RODO), które ma zharmonizować przepisy o ochronie danych osobowych w Unii. Tego samego dnia w Polsce zaczęła obowiązywać nowa ustawa o ochronie danych osobowych, która ma zapewnić skuteczne stosowanie RODO w Polsce.

Pojawienie się nowych regulacji stało się okazją do zorganizowania dla lokalnych grup działania szkolenia, podczas którego zostały omówione zagadnienia związane z ochroną danych osobowych oraz dostosowaniem dokumentów i procesów przetwarzania danych osobowych funkcjonujących w LGD do aktualnych regulacji prawnych. Podczas wykładu wyjaśnione zostały najważniejsze pojęcia, zasady przetwarzania danych osobowych, obowiązki administratora danych oraz sankcje związane z naruszeniami przetwarzania.

Nowe przepisy dotyczą wszystkich podmiotów, które na terenie UE przetwarzają dane w sposób zautomatyzowany. RODO niejako rozszerza pojęcie danych osobowych. Do tej pory dotyczyło ono głównie imion i nazwisk, adresów, dat urodzenia, e-maili itp. Według nowego rozporządzenia dane osobowe to również numery ID, informacje dotyczące lokalizacji, wskaźniki odnośnie zdrowia fizycznego i psychicznego, statusu majątkowego oraz społecznego, a nawet dane genetyczne czy biometryczne, które pomogłyby zidentyfikować konkretną osobę.

Nowe regulacje zobligowały administratorów danych do realizowania nowych obowiązków, a właścicielom danych nadane zostały dodatkowe uprawnienia. W efekcie powstała konieczność wprowadzenia szeregu modyfikacji zarówno w obszarze organizacyjnym, jak i technicznym, czego skutkiem jest m.in. konieczność dostosowania eksploatowanych dotychczas systemów teleinformatycznych.

RODO – ważne pojęcia

Dane osobowe – oznaczają informacje o zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osobie fizycznej („osobie, której dane dotyczą"); możliwa do zidentyfikowania osoba fizyczna to osoba, którą można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować, w szczególności na podstawie identyfikatora takiego jak imię i nazwisko, numer identyfikacyjny, dane o lokalizacji, identyfikator internetowy lub jeden bądź kilka szczególnych czynników określających fizyczną, fizjologiczną, genetyczną, psychiczną, ekonomiczną, kulturową lub społeczną tożsamość osoby fizycznej.

Przetwarzanie – oznacza operację lub zestaw operacji wykonywanych na danych osobowych lub zestawach danych osobowych w sposób zautomatyzowany lub niezautomatyzowany, taka jak zbieranie, utrwalanie, organizowanie, porządkowanie, przechowywanie, adaptowanie lub modyfikowanie, pobieranie, przeglądanie , wykorzystywanie, ujawnianie poprzez przesłanie, rozpowszechnianie lub innego rodzaju udostępnianie, dopasowywanie lub łączenie, ograniczanie, usuwanie lub niszczenie.

Administrator – oznacza osobę fizyczna lub prawną, organ publiczny, jednostkę lub inny podmiot, który samodzielnie lub wspólnie z innymi ustala cele i sposoby przetwarzania danych osobowych; jeżeli cele i sposoby takiego przetwarzania są określone w prawie Unii lub w prawie państwa członkowskiego , to również w prawie Unii lub w prawie państwa członkowskiego może zostać wyznaczony administrator lub mogą zostać określone konkretne kryteria jego wyznaczenia.

Naruszenie ochrony danych osobowych – oznacza naruszenie bezpieczeństwa prowadzącego do przypadkowego lub niezgodnego z prawem zniszczenia, utracenia, zmodyfikowania, nieuprawnionego ujawnienia lub nieuprawnionego dostępu do danych osobowych przesyłanych, przechowywanych lub w inny sposób przetwarzanych.

ANNA WŁODARCZYK

BEZPŁATNE turnusy rehabilitacyjne dla rolników

KRUS, zgodnie z jednym ze swoich zadań ustawowych, zapewnia rolnikom uprawnionym do świadczeń Kasy możliwość korzystania z rehabilitacji leczniczej. Pobyt w ośrodku jest przewidziany dla rolników pracujących, którzy są zagrożeni utratą zdolności do pracy, oraz dla rolników posiadających prawo do okresowej renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy.

Rehabilitacja jest organizowana w formie bezpłatnych 21-dniowych turnusów, prowadzonych we własnych Centrach Rehabilitacji Rolników KRUS. Każdego roku na terenie kraju z rehabilitacji leczniczej za pośrednictwem KRUS korzysta około 14 tys. osób. W województwie łódzkim możliwość skorzystania z tej formy usprawnienia ma co roku około 1,1 tys. osób.

Z rehabilitacji leczniczej można korzystać nie częściej niż co 12 miesięcy. Osobom które mają ustalone prawo do zasiłku chorobowego z tytułu czasowej niezdolności do pracy trwającej ponad 180 dni, a także osobom mającym ustalone prawo do okresowej renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym – świadczenie rehabilitacyjne można przyznać po upływie 6 miesięcy od dnia zakończenia poprzedniej rehabilitacji. W każdym jednak przypadku, uzasadnionym potrzebami zdrowotnymi pacjenta, okres oczekiwania na ponowne skierowanie może zostać skrócony, a sam pobyt przedłużony. Każdorazowo świadczenie to przyznawane jest na wniosek lekarza ustalającego wskazania do odbycia rehabilitacji do wniosku, muszą być dołączone niezbędne badania, zlecone przez lekarza. Wypełniony wniosek wraz z wynikami badań rolnik składa (osobiście lub wysyła pocztą) we właściwym oddziale regionalnym lub placówce terenowej Kasy. Wnioski są sprawdzane pod względem formalnym i oceniane merytorycznie. Jeśli zostaną zaakceptowane przez lekarza regionalnego inspektora orzecznictwa lekarskiego KRUS, rolnicy otrzymują propozycje wyjazdu. W przypadku gdy rolnik wyrazi zgodę na proponowany termin i miejsce rehabilitacji, otrzymuje skierowanie na turnus rehabilitacyjny.

Pierwszeństwo w skierowaniu na rehabilitację leczniczą mają osoby, dla których potrzeba rehabilitacji jest uzasadniona następstwem wypadku przy pracy rolniczej.

Poddanie się rehabilitacji jest całkowicie dobrowolne i w niczym nie ogranicza prawa rolnika do świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego rolników, z wyjątkiem prawa do zasiłku chorobowego za okres przebywania w zakładzie rehabilitacji leczniczej.

Pobyt na turnusie jest dla rolnika bezpłatny, a zakład rehabilitacji leczniczej zwraca osobie skierowanej koszty przejazdu do placówki rehabilitacyjnej w wysokości odpowiadającej cenie biletu najtańszego dostępnego środka transportu zbiorowego.

Korzystanie z rehabilitacji za pośrednictwem KRUS nie pozbawia rolników prawa do leczenia uzdrowiskowego, finansowanego przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

Wymogi pozwalające na korzystanie z rehabilitacji

Z rehabilitacji leczniczej realizowanej za pośrednictwem KRUS mogą korzystać osoby zagrożone całkowitą niezdolnością do pracy w gospodarstwie rolnym, albo uznane okresowo za całkowicie niezdolne do pracy w gospodarstwie rolnym, ale rokujące odzyskanie tej zdolności w wyniku leczenia i rehabilitacji. Muszą one jednak spełniać określone kryteria dotyczące zasad podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. W związku z tym na turnusy rehabilitacyjne kierowane są osoby, które spełniają jeden z następujących warunków:

1. Podlegają ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy w pełnym zakresie.
2. Podlegają ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu na wniosek w pełnym zakresie nieprzerwanie co najmniej 18 miesięcy przed złożeniem wniosku o rehabilitację leczniczą.
3. Mają ustalone prawo do okresowej renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy i zachowali zdolność do samodzielnej egzystencji.

Ośrodki rehabilitacyjne, z których mogą korzystać rolnicy:

1. Centrum Rehabilitacji Rolników KRUS w Iwoniczu-Zdroju. Ośrodek specjalizuje się w rehabilitacji leczniczej osób ze zwyrodnieniami kręgosłupa i stawów obwodowych oraz ze zmianami dyskopatycznymi kręgosłupa. Wskazaniami do rehabilitacji w centrum są również schorzenia narządów układu ruchu z zakresu ortopedii, reumatologii i neurologii. Z leczenia mogą też korzystać osoby po przebytych urazach mięśni, kości i stawów, osoby po operacjach ortopedycznych i neurochirurgicznych kręgosłupa

2. Centrum Rehabilitacji Rolników KRUS w Horyńcu Zdroju. Centrum specjalizuje się w rehabilitacji osób ze schorzeniami narządów układu ruchu z zakresu ortopedii, reumatologii i neurologii. Ośrodek w Horyńcu-Zdroju jest położony na północno-wschodnim krańcu województwa podkarpackiego, w otoczeniu malowniczych wzgórz i rozległych lasów Roztocza Południowego.

3. Centrum Rehabilitacji Rolników KRUS „Granit" w Szklarskiej Porębie. Wskazaniami do leczenia w centrum są głównie choroby narządów układu ruchu z zakresu ortopedii, reumatologii i neurologii. Powstały w latach 70., gruntownie zmodernizowany, ciekawy architektonicznie obiekt, malowniczo położony w Szklarskiej Porębie, posiada rozległy widok z obiektu na Karkonosze.

4. Centrum Rehabilitacji Rolników KRUS „Niwa" w Kołobrzegu. Z rehabilitacji w ośrodku mogą korzystać głównie osoby z chorobami narządów układu ruchu z zakresu ortopedii, reumatologii i neurologii oraz z chorobami układu krążenia. Ośrodek Niwa znajduje się w strefie uzdrowiskowej Kołobrzegu, ok. 200 m od piaszczystej plaży w pasie parku nadmorskiego.

5. Centrum Rehabilitacji Rolników KRUS w Jedlcu. Centrum zajmuje się leczeniem osób ze schorzeniami narządów układu ruchu z zakresu ortopedii, reumatologii i neurologii. Ośrodek zajmuje się również usprawnianiem osób po amputacjach. Wskazaniami do leczenia są również przewlekły nieżyt dróg oddechowych, nawracające infekcje gardła, stan po przebytym zapaleniu płuc i opłucnej, przewlekłe choroby układu oddechowego.

6. Centrum Rehabilitacji Rolników KRUS „Sasanka" w Świnoujściu. Ośrodek specjalizuje się w rehabilitacji leczniczej osób z chorobami narządów układu ruchu z zakresu ortopedii, reumatologii i neurologii. Centrum Rehabilitacji Rolników Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Świnoujściu mieści się tuż przy plaży - około 350 m od morza. Położone jest w atrakcyjnej dzielnicy uzdrowiskowej w zacisznej części promenady otoczonej zielenią parków i wydm.

Podstawowy cel prowadzonej rehabilitacji to zapobieganie niepełnosprawności lub ograniczenie jej do poziomu umożliwiającego ubezpieczonemu dalsze wykonywanie pracy w gospodarstwie rolnym. Powrót rolnika do czynnego życia zawodowego, zachowanie czy poprawa zdolności do pracy w gospodarstwie rolnym to jedno z najważniejszych zadań, które stawiamy sobie jako instytucja ubezpieczeniowa realizująca program profilaktyczno-rehabilitacyjny. Działalność w zakresie rehabilitacji zyskała duże uznanie wśród rolników i jest uważana za jeden z głównych obszarów aktywności KRUS, poza wypłatą świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego.

Zachęcamy wszystkich ubezpieczonych w KRUS do korzystania z turnusów rehabilitacyjnych. Wnioski do pobrana ze strony internetowej ***www.krus.gov.pl*** w zakładce kurs, a także w każdej jednostce KRUS na terenie województwa łódzkiego.

PRZEMYSŁAW KRASKA, OR KRUS W ŁODZI

BEZPIECZNE ŻNIWA,
bezpieczne wakacje

Zbliżają się wakacje, a co za tym idzie także żniwa. Okres letni na wsi to przede wszystkim czas wzmożonych prac polowych. Co roku jest to także pora, kiedy odnotowuje się wzrost wypadków w rolnictwie. Wśród poszkodowanych obok dorosłych są dzieci, które najczęściej w lecie są wsparciem przy pracach w gospodarstwach. Warto pomyśleć wcześniej o ewentualnych zagrożeniach, zanim będzie za późno.

Obrazkiem, który na stałe wpisał się w rzeczywistość polskiej wsi, są dzieci pomagające w gospodarstwach rolnych, właśnie przy żniwach. I być może nie byłoby w tym nic złego, gdyby opiekunowie dopełnili wszelkich starań, żeby ta pomoc nie stanowiła zagrożenia dla ich pociech. Jeżeli ich wsparcie jest niezbędne w gospodarstwie, to tylko przy takich pracach, które mogą wykonać ze względu na swoje warunki fizyczne i psychiczne. Powierzanie dzieciom prac, które przerastają ich siły i możliwości, może skutkować kalectwem czy śmiercią. Równie niebezpieczne wydaje się pozostawianie dzieci bez odpowiedniej opieki i bez zorganizowania im miejsca zabaw, w którym nie będą narażone na utratę zdrowia. Często zdarza się, że najbardziej atrakcyjnymi miejscami zabaw dla dzieci są właśnie te najmniej bezpieczne.

Pomocny w wyeliminowaniu zagrożeń może okazać się wykaz czynności szczególnie niebezpiecznych, związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego, których nie powinno się powierzać dzieciom poniżej 16 roku życia. Wykaz został stworzony przez Główny Inspektorat Pracy z nadzieją, że stanie się on wskazówką dla rodziców w zakresie niezbędnej wiedzy na temat bezpieczeństwa.

Te zasady to niby nic odkrywczego, a jednak wypadki się zdarzają. A żeby nie być mądrym po szkodzie, należy posługiwać się wyobraźnią w momencie angażowania dzieci do pomocy przy pracach w gospodarstwie. I należy szczególną uwagę zwracać na te najmłodsze, od których słyszymy pytania typu – „A jak to działa? A dlaczego to się kręci? Co jest w środku?". Chwila nieuwagi plus dziecięca ciekawość często sprawiają, że dzieci podchodzą zbyt blisko pracującej maszyny, a co gorsza często wkładają ręce i nogi w jej ruchome części. Maszyny rolnicze wyposażone są w ostre noże, topory, a także walce i bębny, które w jednej sekundzie powodują poważny uraz. A niewykluczone, że przez nieosłonięte części, wały napędowe czy pasy transmisyjne malec zostanie wciągnięty przez maszynę. Niemożliwe, żeby mieć oczy dookoła głowy, ale należy pamiętać, że mały majsterkowicz czy wynalazca może zrobić sobie krzywdę w każdej chwili.

ANNA RZEŹNIK-OSUWNIAK

QUESTY W DOLINIE GRABI

Lokalna Grupa Działania „Dolina rzeki Grabi" to organizacja pozarządowa skupiająca od 2008 roku – 9 gmin członkowskich, wchodzących w skład 3 powiatów: łaskiego (Buczek, Łask, Sędziejowice, Widawa, Wodzierady), bełchatowskiego (Zelów, Drużbice) i pabianickiego (Dłutów, Dobroń). Swoim zasięgiem obejmuje obszar o powierzchni 1094 km^2, który zamieszkuje 82 825 mieszkańców.

LGD „Dolina rzeki Grabi" realizuje swoje cele poprzez działania skierowane na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, m.in. poprzez:

1. upowszechnianie i wymianę informacji o inicjatywach i działaniach w regionie oraz ich finansowe wsparcie w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich,
2. szkolenia i doradztwo, w ramach ogłaszanych naborów wniosków o dofinansowanie z zakresu przedsiębiorczości oraz rozwoju infrastruktury kulturalnej, rekreacyjnej i turystycznej,
3. promocję regionu i jego dziedzictwa,
4. mobilizowanie mieszkańców do wzięcia aktywnego udziału w jego budowie i tworzeniu marki „Doliny rzeki Grabi".

stotą powyższych działań jest partnerstwo trójsektorowe: sektora publicznego, gospodarczego oraz społecznego. Łączy ono samorządy, podmioty gospodarcze, organizacje pozarządowe oraz osoby fizyczne we wspólnym działaniu na rzecz rozwoju.

Jednym ze sztandarowych działań LGD, poza dystrybucją środków unijnych w ramach PROW, jest promocja obszaru poprzez questy. W roku 2014 oficjalnie ruszyło 12 szlaków – ścieżek questowych. Zostały one opracowane w ramach największego w Polsce projektu questowego pn. „Questing umożliwi innowacyjne zwiedzanie", akronim „QUIZ", którego koordynatorem była Lokalna Grupa Działania „Dolina rzeki Grabi". Ścieżki questowe obejmują obszar 9 gmin, co daje nam łącznie 72 km nieoznakowanych szlaków turystycznych na obszarze LGD „Dolina rzeki Grabi" (powiat łaski, pabianicki i bełchatowski), ale to jeszcze nie koniec – to dopiero początek naszej questowej przygody.

Głównym celem projektu było podniesienie atrakcyjności turystycznej i promocja obszarów działania Lokalnej Grupy Działania „Dolina rzeki Grabi", poprzez

utworzenie ścieżek questowych. Korzyści wynikające z realizacji projektu to z pewnością opracowanie wspólnie z partnerskimi LGD w sumie 35 ścieżek questowych, rozpowszechnienie questingu jako atrakcyjnego narzędzia promocji walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych obszaru oraz zwiększenie wiedzy z zakresu lokalnych walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych. Poprzez połączenie nauki z zabawą, questy stanowią doskonałe narzędzie pomocne w edukacji regionalnej oraz np. podczas organizacji szkolnych wycieczek. Questy to nieoznakowane szlaki turystyczne, którymi można wędrować, korzystając z ulotek. Wierszowane wskazówki wytyczają trasę, a do jej ukończenia potrzebne jest rozwiązanie szeregu zadań i zagadek. Wytyczone trasy pokazują mniej znane walory ziemi łódzkiej: przyrodnicze, historyczne i kulturowe. Po raz pierwszy w historii opracowane zostały również questy transgraniczne, czyli łączące obszary kilku gmin. Powstały one na obszarze LGD „Dolina rzeki Grabi", gdzie utworzono 2 trasy transgraniczne rowerowe: „Szlakiem gminnych legend" oraz „Lotniczymi historiami". Natomiast zupełną nowością jest quest samochodowy „Ukryte młyny Grabi", którego ponad 30-kilometrowa trasa łączy wyjątkowe zabytki techniki, jakimi są dawne młyny wodne wzdłuż biegu rzeki Grabi (quest został przetłumaczony również na język angielski i niemiecki).

To był początek naszej przygody z questami, a że okazały się idealnym narzędziem promocji i rozwoju przedsiębiorczości, przekonali się nasi mieszkańcy i nie tylko. Ważnym elementem questów jest fakt, iż na wyznaczonych trasach mamy dostęp do różnego rodzaju infrastruktury (sklepy, restauracje, bary, hotele, gospodarstwa agroturystyczne, muzea, młyny itp.). Dzięki questom pobudziliśmy lokalną przedsiębiorczość, która również czerpie profity z przebiegu tras. Choć na początku przedsiębiorcy patrzyli na nie dość sceptycznie, nie wierząc, że nieoznakowane szlaki turystyczne mogą przynieść im wymierne korzyści. Stało się jednak inaczej. Questy są bardzo popularną formą wypoczynku na naszym obszarze. Cały czas powstają nowe trasy, a dzięki ułatwionemu dojazdowi – sprzymierzeńcem jest Łódzka Kolej Aglomeracyjna i organizowane akcje np. „Pociągiem w Łódzkie" - nasze trasy questingowe odwiedza wielu turystów, przemierzając je pieszo lub na rowerach, przy okazji korzystając z przygotowanej infrastruktury.

Nasi sojusznicy to przede wszystkim samorządy – przedstawicie 9 gmin członkowskich LGD: Buczek, Dłutów, Dobroń, Drużbice, Łask, Sędziejowice, Widawa, Wodzierady, Zelów, którzy uwierzyli, że tego rodzaju promocja obszaru może przynieść oczekiwany skutek. A nasz główny sprzymierzeniec to Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego, który cały czas wspiera nasze działania, angażując się w działania promocyjne związane z questami.

I tak oto cały czas na naszym obszarze powstają nowe questy. Mamy ich już 24.

W najbliższym czasie powstanie 10 nowych, w tym quest kajakowy – po urokliwej rzece Grabi.

Zachęcamy do poznania wszystkich! Tym bardziej, że mamy czym się pochwalić... Bowiem powstały nowe questy na terenie 3 wyjątkowo aktywnych pod tym względem gmin.

I tak w pierwszej kolejności – Łask (turystów z Łodzi i okolic dowiezie ŁKA) – questy, które na Was czekają to:

1. Śladami rodu Łaskich po Parku Miejskim (quest pieszy)
2. Śladami łaskich Żydów (quest rowerowy)

A w tym roku zostanie opracowany jeszcze jeden quest z okazji 100-lecia odzyskania Niepodległości. Quest opracuje grupa młodzieży pod kierunkiem Pani Magdaleny Binkowskiej (Biblioteka Publiczna im. Jana Łaskiego Młodszego w Łasku). Dotyczył on będzie historii Łasku od 1918 roku.

Na aż 9 nowych questów zapraszamy do Gminy Sędziejowice. Questy zostały opracowane przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Sędziejowicach, pod kierownictwem Pani Beaty Magdziak.

1. Historia pomnika w lesie w Woli Marzeńskiej (quest pieszy)
2. Śladem dworków szlacheckich w Gminie Sędziejowice (quest samochodowy)
3. Rezerwat przyrody „Jodły Łaskie"

(quest pieszy)

4. Historia XIV-wiecznego kościoła w Marzeninie (quest pieszy)
5. Marzenin „Ojczyzna to ziemia i groby" (quest pieszy – dla wytrwałych)
6. Pruszkowskie Dęby (quest pieszy)
7. Historia Zespołu Szkół Rolniczych w Sędziejowicach – „To, co oddalone, piękniej"... (quest pieszy)
8. O czym szumią sędziejowickie drzewa (quest pieszy)
9. Śladami II wojny światowej przez Grabno, Zamość, Siedlce (quest pieszy – dla wytrwałych).

Natomiast Inicjatywa Kulturalno-Artystyczna Regionu Stowarzyszenie „IKAR" z Widawy przygotowała quest pt. „Tajemnice Widawskich Zakątków".

Pogoda teraz jest naszym sprzymierzeńcem. Więc serdecznie zapraszamy na wycieczki – piesze, rowerowe i samochodowe po malowniczej Dolinie Grabi questowymi szlakami.

ANNA DOLIWA

TRADYCJA WIANKÓW ORAZ DĘTEGO GRANIA W LGD „PODKOWA”

Noc Świętojańska oraz Festiwal Orkiestr Dętych „Złoty Puzon” to wydarzenia promocyjne, które na stałe wpisały się w kalendarz imprez województwa łódzkiego i są chętnie przyjmowanie przez mieszkańców regionu. Imprezy te sprawiają, że warto wtedy pomyśleć o odwiedzeniu tej części województwa.

Już po raz ósmy będzie można wziąć udział w Nocy Świętojańskiej, która odbędzie się 22 czerwca br. w Gajewnikach. To święto wody, ognia, kwiatów, muzyki oraz ludzi, którzy kultywują tradycje wyplatania wianków świętojańskich oraz palenia ognisk. Jak co roku nie zabraknie lokalnych artystów, którzy zaprezentują swój folklor oraz przypomną, jak to dawniej bywało podczas obrzędu sobótkowego. Wydarzenia dopełnią warsztaty wyplatania wianków świętojańskich z ziół i kwiatów, w których wezmą udział przedstawiciele lokalnych sołectw i stowarzyszeń, jak również wszyscy chętni uczestnicy sobótek. Kolejną atrakcją będzie wyjątkowa podróż do krainy ognia, pirotechniki scenicznej, niesamowitych układów choreograficznych i barwnych strojów, czyli magiczne fireshow w wykonaniu Teatru Ognia Versus. Aby tradycji stało się zadość, wszystkie wianki wyplecione podczas warsztatów zostaną puszczone na wodę przy dźwiękach skocznej muzyki i śpiewach Zespołu Pieśni i Tańca Anilana.

Natomiast 25 sierpnia br. w Ogrodzie Zmysłów w Poddębicach Lokalna Grupa Działania „Podkowa” czeka na wszystkich melomanów oraz wielbicieli orkiestr dętych. Odbędzie się tam kolejne już dęte granie, czyli Festiwal Orkiestr Dętych „Złoty Puzon 2018”. Tego dnia Poddębice staną się centrum muzyki dętej w regionie. Podczas festiwalu wystąpią orkiestry z Szadku, Zadzimia, Poddębic, Górki Pabianickiej i Koła oraz mażoretki „Dalia” z Poddębic. Program przewiduje występy indywidualne muzyków oraz część integracyjną – wykonanie kilku utworów przez wszystkie orkiestry. Efekt wykonywanych kompozycji muzycznych spotęgują pokazy światła, będące doskonałym dodatkiem podczas nocnego koncertu. Wyjątkowy odbiór zagwarantuje również miejsce realizacji – teren zrewitalizowanego zespołu pałacowo-parkowego w Poddębicach. Dzięki takiemu otoczeniu koncert orkiestr dętych wzmocni doznania oraz pozytywnie wpłynie na zmysły uczestników oraz wykonawców.

KINGA MAJ-WYSOKIŃSKA

Wedle tradycji dawnych Słowian było to święto wody i ognia, miłości i płodności. Tej nocy dozwolone były tańce i swawole, które na co dzień uważane były za naganne. Obchody miały przynieść urodzaj podczas zbiorów, dobrobyt w domostwach. W tym celu stare kobiety wrzucały do wody zioła, między innymi bylicę i szałwię.

Ogień podczas Nocy Świętojańskiej miał pełnić przede wszystkim funkcję oczyszczającą – spalać grzechy i przewinienia skaczących przez ognisko i tańczących naokoło niego osób. Jednak najważniejsze podczas tej nocy było znalezienie miłości. Właśnie stąd wziął się zwyczaj puszczania wianków na wodzie. Panny na wydaniu plotły je z kwiatów i ziół, aby rzucić je w nurt rzeki. W innym jej miejscu stali mężczyźni, których zadaniem było wyłowienie wianka. Wianek szybko wyłowiony oznaczał rychłe małżeństwo. Jeśli wianek utonął – oznaczało to staropanieństwo, jeśli najdłużej płynął rzeką – długie poszukiwanie męża. Była to jedna z niewielu nocy, kiedy para zakochanych mogła samotnie (bez przyzwoitki) ruszać w las na poszukiwanie mitycznego kwiatu paproci. Jako że dawno temu małżeństwa były przede wszystkim kojarzone, była to jedyna szansa kochanków na bycie razem.

Ruszyły warsztaty sztuki ludowej w skansenie przy Muzeum w Łowiczu

Od czerwca do sierpnia w soboty i niedziele w godz. 12.00 – 17.00 w skansenie przy Muzeum w Łowiczu odbywać się będą warsztaty sztuki i rękodzieła ludowego, podczas których można nauczyć się m.in. wycinankarstwa, garncarstwa, hafciarstwa, rzeźbiarstwa, plastyki obrzędowej i bibułkarstwa. Wstęp do skansenu przy muzeum: bilety normalne – 6 zł; bilety ulgowe – 4 zł.
Udział w warsztatach jest bezpłatny – organizatorzy zapewniają materiały.

Twórcy prowadzący Warsztaty Sztuki Ludowej:

02-03.06.2018 r.	
Genowefa Madanowska	haft koralikowy
Barbara Frątczak	malarstwo
Leokadia Łacheta	haft ręczno-maszynowy
09-10.06.2018 r.	
Wanda Bogusz	haft ręczno-maszynowy
Lucyna Stachurska	pająki
Janina Gajda	plastyka obrzędowa
16-17.06.2018 r.	
Karolina Majchrzak	haft ręczny
Dorota Skolimowska	papieroplastyka
Stanisława Kosiorek	wycinankarstwo
23-24.06.2018 r.	
Agnieszka Zabost	haft koralikowy
Ela Świderek	rzeźbiarstwo
Henryka Lus	wycinankarstwo
30-01.07.2018 r.	
Alicja Brzozowska	haft
Mirosława Grochocka	wycinankarstwo
Małgorzata Kosińska	rzeźbiarstwo

KALENDARIUM 2018

15-17 CZERWCA
Buczkowska Truskawka
Buczek

8 LIPCA
Spalski Jarmark Antyków i Rękodzieła Ludowego
Spała

25-26 SIERPNIA
XXVII Promocyjno-Handlowa Wystawa Rolnicza ROL-SZANSA 2018
Piotrków Trybunalski

25-26 SIERPNIA
Międzynarodowy Turniej Rycerski
Łęczyca

20-23 WRZEŚNIA
Agro-Show
Bednary

15-16 PAŹDZIERNIKA
XI Europejskie Forum Gospodarcze Łódzkie 2018
Łódź

Noc świętojańska nad Mrożycą i w Zagrodzie Chłopskiej

W wigilię św. Jana warto odwiedzić Brzeziny, gdzie będzie można wziąć udział we wspólnym pleceniu wianków. Wieczorem, po przejściu barwnego korowodu, nastąpi uroczyste puszczanie wianków na stawie i rozpalenie sobótkowego ogniska. Natomiast obchodom nocy świętojańskiej w Skansenie w Kwiatkówku koło Łęczycy towarzyszyć będzie występ kapeli Witaszewiacy oraz wernisaż wystawy pt. Pasje. Obrządek nocy św. Jana zaprezentuje odwiedzającym Zespół Śpiewaczy Świniczanki. Na uczestników czekać będą pokazy tradycyjnego kowalstwa i obracania wiatraka kozłowego.

druga edycja konkursu

najlepsza biogmina województwa łódzkiego

zapraszamy gminy z łódzkiego działające na rzecz ochrony środowiska naturalnego

zgłoszenia przyjmujemy do 30 czerwca 2018

szczegóły na:
bioeconomy.lodzkie.pl/konkurs

organizator promuje łódzkie

partner Dziennik Łódzki